

TÜRKİYE ORMANCILIK TEDRİS MÜESSESİNİN YÜZÜNCÜ YILI MÜNASEBETİLE

Yazan

Prof. Dr. Şeref Nuri İLKMEN

İstanbul Üniversite Orman Fakültesi Dekanı

Türkiye'deki ilk ormancılık tedris müessesesi 1857 yılının sonbaharında kurulmuştur. Bu itibarla bütün Türk ormancıları onun yüz yıllık tarihini büyük bir sevinç içinde anarlarken, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi de, bu maksat için tertiplendiği, bir özel nüsha ile onun yüz yıllık tarihini unutulmıyacak bir şekilde canlandırmaya çalışmaktadır.

İnsanların yaşayışlarında olduğu gibi, müesseselerin hayatında da zaman unsurunun oynadığı rol çok büyük ve çok derindir. Çünkü bütün içtimai müesseselerin aldıkları şekiller ve taşıdıkları değerler hep yaşadıkları zamanın şartlarına, icaplarına ve telâkkilerine göre taayyün etmektedir. Bu itibarla zaman zaman müesseselerin tarihi oluşlarını gözden geçirmek suretile, onların geçmişteki vaziyetlerini görmek ve gelecekteki inkişaflarının ne suretle cereyan edeceğini tâyin etmek çok faydalıdır.

Yüz sene önce kurulmuş bulunan Türkiye ormancılık tedris müessesesi oldukça çeşitli safhalar geçirmiş bulunmaktadır. Gerçekten bu müessesenin tarihi tekâmül safhalarına baktığımız zaman, onun devamlı gelişmeleri arasında bazan bir duraklamanın ve hatta bazan bir gerilemenin de yer aldığını görmekteyiz. Bunun en mühim sebebi orman ve ormancılık hakkında beslenen düşünce, kanaat ve zihniyetin her devrede aynı olmayışı ve aynı zamanda her devredeki idarî, mali ve teknik imkânların da aynı nisbet ve derecede müsait bulunmayışıdır.

Tarihi tesbitlere göre ormancılık tedris müessesesi, bidayette daha ziyade bir kurs karakterini taşıırken, çok kısa bir zaman sonra mektep hüviyetini iktisap etmiş ve bir ara Maden Mektebi ile birleşerek, "Orman ve Maadin Mektebi" haline gelmiş bulunmaktadır. Fakat maden

mektebi ile orman mektebi arasında, ne bünye ve ne de fonksiyon itibarıyla, organik bir bağın mevcut bulunmaması bu mektebin devamına imkân bırakılmamış ve ormancılık tedrisatının o devredeki "Halkalı Ziraat Mektebi Âlisinde" yapılmasına yol açmıştı. Fakat bu tarz tedrisatın da tam ve istenilen şekildeki ormancıyı yetiştiremeyeceği için Halkalı Ziraat Mektebi Âlisinin lağvı cihetine gidilmiş ve bunun yerine "Halkalı Ziraat ve Ormancılık Mektebi Âlisi" kurularak, ormancılık tedrisatına daha geniş ve daha fazla imkânlar verdirilmişti. Fakat bütün bunlara rağmen, batı memleketlerindeki ormancılık tekniğinin devamlı suretteki inkişafı ve bilhassa ormancılığın ziraattan tamamen ayrı ve müstakil bir bilim kolu haline gelmesi Türkiye'de de başlı başına bir Yüksek Orman Mektebinin kurulması zarureti meydana getirmiş ve böylece meşrutiyeti müteakip 1910 yılında "Orman Mektebi Âlisi" adlı bir mektep kurulmuştu. Bu müessese, gerek tedrisatın müddeti ve gerek ders programlarının şekli ve mahiyeti bakımından bazı tahavvüller geçirmek suretile, 1934 yılına kadar üzerine almış olduğu vazifeyi yerine getirmeğe çalışmış ve 1934 yılı içerisinde çok önemli bir değişikliğe mazhar olmuştur. Gerçekten Türkiye millet ekonomisinin temelini teşkil eden toprak mahsullerinin verimini artırabilmek için amprik bilgiden ziyade, ilmi bilginin lüzumuna kani ve kail olan devlet adamları zirai öğretim müessesesinde büyük bir değişiklik yapmışlar ve bu meyanda Yüksek Orman Mektebinin de Orman Fakültesi haline getirilmesine karar vermişlerdir. İşte Türkiye ormancılık müessesesinde yapılan en büyük reform hareketi onun meslek mektebi halinden çıkartılıp, Fakülte haline getirilmiş bulunmasıdır. Çünkü ancak bu tarihten sonra hem memleket ormanlarının tabiat ve cemiyetle olan münasebetleri tetkik edilmeğe başlanılmış ve hem de bu münasebetlerden doğan çeşitli problemlerin ilmi metodlarla çözümlenmesine gayret edilmiştir. Bu itibarla ormancılık tedris müessesinin Fakülte haline getirilmesi ona yepyeni ve çok ehemmiyetli bir fonksiyon kazandırmıştır. Ancak idari ve ilmi zaruretlerden ötürü Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün lağvı üzerine, Orman Fakültesi de 1948 yılında, Tıp, Hukuk, Edebiyat, Fen ve İktisat Fakültelerinden mürekkep İstanbul Üniversitesi camiasına altıncı bir Fakülte olarak bağlanmış bulunmaktadır. Bu hareket Orman Fakültesinin üzerine almış olduğu vazifeleri daha iyi başarmasına ve böylece, gerek tedrisat ve gerek ilmi araştırma işlerinde, daha yüksek bir randımanın elde edilmesine imkân verdirtirmiştir. Bugün Orman Fakültesinin bünyesi içerisinde ilmi araştırmalarla uğraşan dokuz Enstitü mevcut bulunmaktadır. Bunlardan her birisi, kendi sahası dahiline giren meseleleri çözmek ve böylece ormancılık teşkilâtının işlerini kolaylaştırmakla mükelleftir. Çünkü bütün

diğer sektörlerde olduğu gibi, ormancılık sahasında da alınacak tedbirlerin ve yapılacak işlerin daima ilmi esaslara dayanması iktiza etmektedir. Aksi takdirde, neticeleri uzun yıllara ve hattâ devirlere sirayet eden, bir takım aksaklıklara sebebiyet verilmiş olunur. Gerçekten ormancılıktaki işler umumiyetle uzun vadeli işlerdir. Bu böyle olunca da, bugün yapılan bir hatânın yarın tashihi mümkün olamamaktadır. Bu itibarla ormancılık teşkilâtının ve bilhassa sevk ve idare kademelerinde çalışan ormancıların çok dikkatli hareket etmeleri ve ilmi hakikatlere büyük bir önem vermeleri icap etmektedir.

İşte bu sebeble İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesinin gerek tedris ve gerek araştırma yönlerinden üzerine aldığı vazifeleri başarmakla Türkiye ormancılığının inkişafına büyük hizmetler yapmış olacaktır. Ancak bizim bu yüzüncü yıl münasebetile izhar etmek istediğimiz temenni ilmi mesuliyetleri deruhte etmiş olan Orman Fakültesinin durmadan inkişafa mazhar olması ve ilmi çalışmalardan elde edilen neticelerin tatbikata intikal ettirilmesile, Türkiye'nin bakımlı, düzenli ve mamur bir orman varlığına kavuşmasıdır.

A L'OCCASION DU CENTENAIRE DE L'ETABLISSEMENT D'ENSEIGNEMENT FORESTIER EN TURQUIE

Prof. Dr. Şeref Nuri İLKMEN.

Doyen de la Faculté des Sciences Forestières de l'Université d'Istanbul

Le premier établissement pour l'enseignement forestier en Turquie fut créé en automne de 1857. La Revue de la Faculté des Sciences forestières de l'Université d'Istanbul a voulu consacrer à l'anniversaire de cette fondation un numéro spécial dans lequel elle s'est efforcée d'évoquer d'une manière inoubliable le centenaire de cet établissement, qui rejouit tous les forestiers turcs.

Le rôle du temps dans la vie des institutions est aussi important et aussi profond que celui qu'il joue dans la vie des hommes. Car les diverses formes qu'assument et les différentes valeurs que renferment toutes les institutions sociales sont en fonction des conditions et circonstances des exigences et des conceptions de leur époque. C'est pourquoi il est utile d'esquisser, de temps en temps, l'évolution historique des institutions, et de tâcher de dégager les possibilités de leur développement futur à travers leur passé.

L'établissement d'enseignement forestier de Turquie, fondé il y a un siècle, a passé par diverses phases. En effet, en jettant un coup d'oeil sur les différentes phases évolutives de cet établissement on y aperçoit, à côté d'un progrès continu, des périodes de stagnation, voire de décadence. La principale raison en est la divergence d'opinion et de mentalité qui s'est manifestée à travers les années au sujet de la forêt et des questions forestières, autant que les possibilités plus ou moins favorables au point de vue administratif, financier et technique.

Suivant les renseignements historiques, l'enseignement forestier a revêtu au début un caractère de cours pour assumer très peu après la forme scolaire. A un moment donné il y eut fusion entre l'établissement d'enseignement forestier et l'école des mines sous le nom d'"Ecole des

Forêts et Mines." Mais l'absence d'un lien organique, soit structurel soit fonctionnel, entre l'école des mines et celle des forêts a empêché le succès de cette nouvelle école et abouti au transfert de l'enseignement forestier à "Ecole supérieure d'Agriculture de Halkali..". Pourtant, ce genre d'enseignement n'étant pas propice non plus à former des forestiers au nombre et au niveau désirables, l'Ecole supérieure d'Agriculture de Halkali" fut supprimée pour céder place à l'Ecole supérieure des Sciences forestières de Halkali" qui, à son tour, donna un élan à l'enseignement forestier et en étendit les possibilités. Malgré tout cela, le développement ininterrompu des techniques forestières dans les pays occidentaux, et surtout la désintégration complète des sciences forestières de l'agriculture engendra la nécessité de créer une école spéciale des forêts en Turquie aussi, et c'est ainsi qu'a été fondée après la proclamation de la Constitution en 1910, une nouvelle école sous le nom d'"Ecole supérieure des Forêts". Cet établissement a rempli sa mission jusqu'en 1934, nonobstant quelques changements quant à la période des études et aux programmes des cours. En 1934 une réforme très importante est survenue. En effet, le gouvernement, convaincu de la nécessité absolue de remplacer par la connaissance scientifique le savoir empirique afin de mettre en valeur les produits de sol qui constituent la base de l'économie nationale turque, a effectué de profonds changements dans l'enseignement agricole, parmi lesquels la décision de transformer l'Ecole supérieure des Forêts en "Faculté des Sciences forestières" ne fut pas le moindre. Cette transformation d'une école de métier en Faculté constitue bien la plus grande réforme accomplie dans le domaine de l'enseignement forestier en Turquie. Car ce n'est qu'après cette date que l'on s'est efforcé d'examiner les rapports des forêts du pays avec la nature et la société, et à résoudre par des méthodes scientifiques les divers problèmes résultant de ces relations. La fondation d'une faculté a ainsi doté l'enseignement forestier d'une fonction toute nouvelle et très importante. Cependant, après la fermeture motivée par des considérations administratives et scientifiques de l'Institut supérieure d'Agriculture d'Ankara, la Faculté des Sciences forestières a été annexée en 1948 à l'Université d'Istanbul, composée alors des Facultés de Médecine, de Droit, de Lettres, des Sciences et d'Economie politique. Cela a permis à la Faculté des Sciences forestières de mieux accomplir sa mission et d'obtenir un plus grand rendement, tant dans l'enseignement que dans les recherches scientifiques. Il y a aujourd'hui neuf instituts chargés des recherches scientifiques au sein de la Faculté. Chacun d'eux est chargé de résoudre les problèmes relevant de son domaine et de faciliter ainsi la tâche des organisations fores-

tières. Car il est nécessaire, autant dans le domaine forestier que dans tous les autres secteurs, que les mesures prises et le travail accompli s'appuient sur des bases scientifiques. Sinon, de graves désordres, dont les conséquences pourraient s'étendre sur de longues années, voire des époques, ne manqueraient pas de se produire. En effet, les travaux forestiers sont en principe des travaux de longue haleine, de sorte qu'une erreur commise aujourd'hui n'est guère corrigible demain. C'est précisément le motif pour lequel tous les forestiers, et surtout ceux qui travaillent dans les cadres, doivent agir très attentivement et attacher une grande importance aux réalités scientifiques.

Nous venons d'exposer ainsi les motifs pour lesquels la Faculté des Sciences forestières de l'Université d'Istanbul rendrait un grand service à l'épanouissement de la foresterie turque en menant à bien les travaux qu'elle a entrepris, soit dans le domaine de l'enseignement, soit dans celui de la recherche scientifique. Nous terminons en formulant le souhait, à l'occasion de ce centenaire, de voir la Faculté des Sciences forestières s'épanouir sans cesse en se montrant digne des responsabilités scientifiques qui lui ont été confiées, de voir, enfin, la Turquie s'enrichir de forêts, abondantes et florissantes grâce à l'application des résultats obtenus des travaux scientifiques.